

פרוטוקול מס' 180

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום ו', ט ניסן תשל"ו, 9.4.1976, בשעה 08.50
(תל-אביב, מרכז השלטון המקומי)

גכחור:

חברי הועדה:

י. ארידור - יו"ר
א. אבוחצירא
נ. אליעד
י. בארי
א. גיבלבר
ב.צ. קשת

מוזמנים:

א. בר-מנחם - ראש עיריית נתניה
ח. גלבר - חבר מועצת העיר נתניה
נצ"מ ש. נוראל - קצין חקירות ותפקידים מיוחדים, מחוז צפוני
נצ"מ י. ערן - מפקד מרחב השרון
פ. גידל - משרד הפנים, מפקח כבאות
ב. טימן-טוב - מפקד מכבי אש נתניה
י. היינה - סגן מפקד מכבי אש נתניה
ח. פירסט - מפקד שלוחת כבאות אזור חדרה
ל. בואזיס - מנהל מלון פארק
עו"ד י. יצחקי - נציג בעלי המלון
י. ולטר - כתב "מעריב"
ע. פרי-פז - כתב "דבר" ועתי"ם

מזכיר הועדה: י. ברזני

רשמה: א. אשמך

סדר היום: פשע ההצתה במלון פארק בנתניה

היו"ר י. ארידור: רבותי, אני פותח את הישיבה ומקדם בברכה את האורחים שלנו. בישיבה הקודמת עמדנו בשלב השאלות לשרותי הכבאות, ולמשטרה ולעיריית נתניה. נמשיך.

א. גיבלבר: אני רוצה לשאול את ראש העיר אם אחרי המקרה שקרה בבר-אוריין" לא נדלק אור אדום בנתניה, אם לא חשבתם שיש לברר את הבעיה ביסודיות, לאתר מקורותיה, למצוא לה פתרונות חברתיים, למצוא דרכי מניעה. מניין הבטחון לנכבדי נתניה ולמשטרת נתניה שמקרה כזה לא יחזור? האם יכול להיות בטחון שמקרה כזה הוא חריג, מעשה של איש מופרע שלא נעזר על ידי אחרים? זו היתה תוצאה של מחלה חברתית שפגעה בחברה בנתניה, אם גם רק בשולי החברה, ואמנם כשנה לאחר המעשה הראשון בה מעשה עוד יותר חמור.

ב.צ.קשת: כמעט אינני זוכר מקרה כזה שלא הושמעו שום דברי בקורת על הכבאים ועל שרותי הכבאות בישובים הסמוכים שהגישו עזרתם בשעת השריפה, ועל כך יש בוודאי לשמוח. יתכן שיש ללמוד ממקרה זה על היקף היחידה שצריכה להיות במקום, אבל אתם בודאי תבדקו את העניין ותסיקו מסקנות. אפשר לשאול אם הכח של מכבי האש הוא מחפיק, ואם הכח שישנו פעל כראוי. בשאלה השניה כולנו תמימי דעים, שמענו דברים על כך גם מאנשי המשטרה, גם מראש העיר וכל הגורמים, ועל כך יש לברך.

לאחר שנודע ברבים שהועדה דנה בעניין ההצתה בנתניה, התקשרו אחי מספר תושבים מנתניה, ועם אחדים מהם גם נפגשתי. כולם הצביעו על התופעה שכבר הוזכרה, חבורה שמחאספת בבית-קפה במרכז נתניה, בחורים שאינם עוסקים בשום דבר אבל יש בידיהם אמצעים די גדולים. התושבים טוענים, אמנם בלי כל חקירה ובלי אסמכתה, שמשם נפתחת הרעה, שסביב להם מתרכז העולם התחתון או עולם השוליים, אם כי אין לומר שביח הקפה הזה הוא המטה הכללי של הפשע בנתניה ושם מחליטים את מי לתקוף ומתי. על יד אחד השולחנות ברחוב מרכזי יושב לו גבר, שכבר ישב בבתי סוהר, נערים בני 9 - 14 מסתופפים בצילו וממלאים בשבילו שליחויות שונות. יתכן שצריך יותר לשים לב לתופעה זו שהיא מטרידה את תושבי נתניה, והיא אולי הביטוי החצוני לעולם הפשע שישנו בנתניה.

יש לזכור שלא כל הפשע וכל הרע התרכז בנתניה. קרו בנתניה שני מקרים חריגים וקשים מאד, אבל דברים דומים נעשים כמעט בכל מקום ומקום בארץ. אם נמצא את הסיבות והגורמים למעשים שנעשו בנתניה, אולי נוכל ללמוד מזה גם על מקומות אחרים.

א. גיבלבר: האם נכון הדבר שאיש הבטחון של המלון שמע איומים ולא מסר על כך למשטרה לפני האסון?

היו"ר י. ארידור: אני רוצה לקרוא לפניכם מכתב שקיבלתי לאחר הישיבה הקודמת, שנכתב על ידי מר א.ר. ששון, ת.ד. 362 נתניה, ביום 29 במרס 1976: "ב' מעריב' מאתמול קראתי הערתך בועדת הפנים של הכנסת שאני מצטט אותה! יש לעודד את הציבור למסור מידע למשטרה? לפני כשבועיים באו שני אנשים לצורך אברהם קרפלט ברחוב הרצל 7 בנתניה והציעו לו טבעות זהב רבות במחיר 20 ל"י הגרם. מכיוון שהצורך יודע כי מחיר הזהב 30 ל"י הגרם, הבין כי הטבעות גנובות. הוא עמד אתם על המקח והסכימו להוריד מהמחיר המבוקש. הצורך אמר להם לחזור אחרי שעה אחת על מנת שיזעיק את אשתו שתשיג כסף לקניה זו. האנשים הסכימו ובינתיים הצורך הנ"ל טילפן למשטרת נתניה ומסר להם כי חוך שעה אחת יחזרו האנשים האלה ושלפי דעתו הטבעות גנובות. האנשים חזרו בזמן וחיכו בחנותו. 45 רגע עד שהתיאשו לבוא אשתו, והצורך אמר להם כי יתן שאשתו לא הצליחה לגייס את הכסף. איזו תועלת יש שהציבור ימסור מידע למשטרת נתניה כשהיא מזלזלת במידע כזה של גניבה בסכום העולה על עשרת אלפים לירות והמשטרה אינה מופיעה במשך 45 רגע ובכלל לא הופיעה. לכן צ"ק ח"כ יוסף תמיר שהטיל על המשטרה האחריות למתרחש בנתניה (כך כתוב ה'מטריד')"

נצ"מ י. ערן:

נבדוק.

היו ר. י. ארידור:

אני מבקש שתמסרו לי תוצאות הבדיקה. ואם מה שכתוב במכתב מדוייק, אני מבקש גם לדעת איזה אמצעים משמעתיים ננקטו נגד מי שאחראי לכך שלא נתפסו הגנבים, ואיזה סדורים אתם עושים כדי שלא ישנו דברים כאלה.

קראתי שאנשים הספיקו לקשור סדינים ושמיכות לחבל של כמה עשרות מטרים כדי לרדת מקומה עליונה.

י. היינה: קשרו שנים או שלושה סדינים ולא השתמשו בחבל זה. איש לא ירד בחבל של סדינים.

היו ר. י. ארידור:

כמה זמן עבר עד שהגעתם למקום? אנשים קפצו עוד לפני שהגעתם. ראיתי בטלוויזיה שהסחובב הליקופטר מעל הבניין מדוע אי אפשר היה להוציא אנשים באמצעות ההליקופטר, או שלא היה בזה צורך?

י. היינה:

כשהיה ההליקופטר, כבר לא היו אנשים.

היו ר. י. ארידור:

מדוע אינכם מקפידים על כך שבבית-מלון מסוג זה יהיה מתקן אוהרה אוטומטי מפני אש? אני יודע שאומרים שזה עלול לגרום פאניקה, אבל מוטב שאנשים יבהלו מאשר שאנשים ישרפו. אילו היו מתקני אוהרה במקומות רגישים במלון, יחכן שאנשים היו נזהרים מיד עם ההתפוצצות המהירה של האש.

אם קיים מסדרון אויר כזה שדרכו פרצה האש לקומות העליונות, הרי יודעים בוודאי מראש שקיים מסדרון כזה, כל מהנדס יכול לאתר אותו גם ללא שריפה. מדוע לא נעשו הסידורים הדרושים שלא יהיה המסדרון פתוח? אם אי אפשר לעשות זאת, ואם הכבאים לא התרשלו במלוי תפקידם, הרי המסקנה הכמעט בלתי-נמנעת היא שבמלון מסוג זה אי אפשר למנוע התפשטות אש, אי אפשר להציל חיי אדם. באסון זה נספו חמישה אנשים ואי אפשר היה להציל חיהם. אני מבקש לדעת מה צריך לעשות כדי שבשריפה מסוג זה חיהם של אנשים כן יינצלו.

מזכיר הוועדה הפנה תשומת לבי שנוכחים כאן עתונאים. לא התנגדנו שישתתפו עתונאים בישיבה הקודמת, ואני מבין שגם עכשיו אין התנגדות, רצייתי רק להביא את הדבר לידיעת חברי הוועדה, וכיין באופן פורמלי דרושה לכך החלטת הוועדה.

ב.צ. קשת:

לאחר הישיבה הקודמת קראתי באחד העתונים אינפורמציה שלא שיקפה את מהלך הישיבה ולא שיקפה את דברי הנוכחים. אם עתונאי מחכה בפרוזדור ואני יוצא ומדליף לו, הוא יכול לכתוב מה שהדלפתי; אבל אם עתונאי יושב יחד אתי, בהסכמתי, בברכתי, כיצד הוא יכול לכתוב דברים שלא היו, לא נאמרו ואינם נכונים? אינני פונה לעתונאי שנמצא כאן, אני פונה ליושב ראש הוועדה. אם עתונאים יושבים אתנו, אולי הם צריכים למסור ליושב ראש מה הם כותבים. לא יתכן שיאאו מכאן ויכתבו שאני השמצתי את מכבי האש, כאשר לא השמצתי.

א. גיבלבר:

אני חושב שהמסקנה הפשוטה היא שבענין מסוג זה אין לקיים ישיבה פתוחה. העתונאים כותבים כפי שהם מתרשמים. יתכן שעתונאי שמע מזה כ תמיר הערה צדדית, שבוודאי לא היה אומר אותה בפומבי. יש דברים שאני לוצה להעלות בוועדת הפנים ולא אגיד אותם בפומבי ואפילו לא בצורה של שאלה. אנחנו מדברים על אסון שבו נספו בני אדם, רוצים לברר מה קרה, אם היו מחדלים, רוצים לברר מה אפשר לעשות בעתיד, ואני חושב שבישיבות מסוג זה לא צריכם להיות נוכחים עתונאים, זה ענין לדיון פנימי. בישיבה קודמת לא ידעתי שיש עתונאים, עכשיו כשאני יודע - אני מתנגד.

היו"ר י. ארידור:
אני מציע שאת הבעיה של פתיחות או אי-פתיחות של ישיבות נברר בהזדמנות אחרת. אבל מאחר שהישיבה הקודמת היתה פתוחה, אני מציע שנמשיך כך גם בישיבה זו, כדי שתתקבל תמונה מלאה.

ב.צ.קשת:
אני תומך בהצעת היושב ראש, אם כי אינני חוזר בי מאף מילה שאמרתי.

היו"ר י. ארידור:
יש היום ב"הארץ" ידיעה: "פרשת ההצתה במלון פארק צומדת להתבהר. ככל הנראה עומדת פרשת ההצתה במלון פארק בנתניה בפני פתרונה הקרוב, אולי תוך שעות ספורות". בלי למסור פרטים שפרסומם עלול להפריע למהלך החקירה, אולי אפשר למסור לועדה על ההתפתחות בחקירה.

פ. גידל:
בתל אביב בונים עכשיו את מלון שרתון החדש, שהוא מסוכן פי 10 מהמלון בנתניה. יש אמנם תקנות וחוקים בעניינים אלה, והבאתי את ערמה של ספרים שהוצאו על ידי מפקח הכבאות במשרד הפנים. בכל ספרי החוקים יש הוראות לבנייה גבוהה, וההוראות האלה רוכזו. הייתי כשנה בהשתלמות בחוץ לארץ, ראיתי את העבודה שנעשת שם ואני מכיר את העבודה בארץ, ואני צריך להגיד שהעבודה בארץ נעשית במקצועיות ובנאמנות.

בשנת 1970 הוגשו למהנדס העיר נתניה דרישות מכבי האש לגבי מלון פארק, איפה לעשות דלתות, איפה פרוזדורים, איך להפריד בין הקומות. האיש שעובד בנתניה הוא בעל מקצוע מהטובים בארץ, אבל לשרותי הכבאות איך מעמד, נציגי הכבאות יושבים בוועדת בנייה מחוזית רק בדעה מיעוצת. מהנדס העיר מאשר תכניות למלון בלי לעמוד על כך שדרישות הכבאות יבוצעו, ואמנם לא ביצעו אותן. כך היה בנתניה, כך בתל אביב וכך בטבריה.

ב.צ.קשת:
שמענו את ההיפך מזה בענין מלון פארק.

פ. גידל:
אני מדבר באופן כללי. גם במלון בנתניה לא מילאו חלק מן הדרישות. קציל מניעת שריפות כתב שצריך לסגור בין הקומות כדי למנוע התפשטות עשן, ולא עשו זאת. זאת עובדה. היום יש חקן של מקון התקנים לגבי דלתות עמידות אש, אולי בשנת 1970 לא היה תקן כזה אבל היום יש תקן.

בהזדמנות זו אני רוצה לדבר לא רק על מלון פארק. בתל אביב בונים את מלון שרתון, 20 קומות, 5 קומות באדמה, בקומה התת-קרקעית יהיו 20 אלף ליטר דלק, כל השרותים הסכניים, בוילרים, חדר חשמל - ולמרתף הזה יש רק כניסה אחת והיא מחדר המדרגות שעולה עד הקומה ה-25. מה יכולים הכבאים לעשות? כלום. לאחר ששילמנו בנתניה בחיי אדם יקדים, אולי תתעורר המדינה, תתעורר הכנסת ותחוקק חוק שיחייב לעמוד בדרישות של הכבאות.

היו"ר י. ארידור:
בישיבה הקודמת אמר מר שפיר ממשרד הפנים: "יש גם להעריך את בעלי מלון פארק, שנענו להוראות של שרותי הכבאות בזמן הבנייה ומנעו אסון גדול בכך שהשתמשו פחות בחומרים דליקים, בנו בתי מדרגות וחדרי הימלטות, ונענו בכל לב לכל דרישות שרותי הכבאות כדי לבנות מלון בטוח ככל האפשר". גם מר היינה אמר דברים כאלה. אני מבקש לדעת אם מלאו את דרישות שרותי הכבאות או לא?

ב. סימן-טוב:

לשאלה זו יענה מר היינה. אני רוצה לציין את העזרה היוצאת מן הכלל שקיבלנו מהמטרה. המטרה באה למקום, הקימה חסימות, אנשים לא התפרצו. היה שיתוף פעולה מלא. את ההליקופטר הזמינה המטרה להעברת פצועים במקרה הצורך. לא היה צורך בהליקופטר כי הפצועים כבר חולצו ועל הגג לא היו אנשים. במקרים מסויים ההליקופטר עלול להפריע. הוא גרם משב רוח חזק שכמעט הפיל אנשים שלנו מהסולמות.

הסדינים לא באו לשימוש, כי באותו זמן הוצב חולם ואנשים ירדו בסולם. היו אנשים שקפצו עוד לפני שבא הצוות הראשון של הכבאים. כשבאו הכבאים, נפסקו הקפיצות. אנשים קפצו מהקומה השנייה, לא מקומת המגורים. אנשים התאספו במרפסת בצד המזרחי, וכשהוצב סולם, ירדו בסולם. ההרוגים שמצאנו בקומה שנייה ושלישית בחדר המדרגות היו אנשים שלא הספיקו אפילו לרדת ונחנקו בעשן, אחת נמצאה בחדר אמבטיה בקומה ששית.

היו ר. י. ארידור: אני מבקש לשמוע ממר היינה אם הייתם שבעי רצון מביצוע ההנחיות שלכם או לא, או אולי היו שתי גישות, בנתניה היו שבעי רצון ובתל-אביב לא היו שבעי רצון.

י. היינה:

המצב הכללי הוא גרוע ביותר וטעון תיקון, גם בנתניה. אחרי שקורה מקרה כזה, אנחנו חוקרים ובודקים, עוברים בבתי המלון הגדולים, וגם בחדשים ביותר גיליתי דברים מסמרי שער. אילו היתה פורצת שם שריפה כזו שהיתה במלון פארק, מספר ההרוגים היה הרבה יותר גדול. מלון פארק הוא יוצא מן הכלל לטובה בתחום זה. אני חוזר ואומר שעמדו בקשר אתנו והענות שלהם לדרישות שלנו היתה טובה.

אני מביין שהמפקח התכוון לעניין ה"פירים". בנושא האטימה בקומות יש שתי אסכולות. בשלב מסוים אמנם דרשתי אטימה, אבל המהנדס התוכח אתי ואמר שטוב יותר לחת לעשן לזרום כלפי החוף. הדפקט שלא גילינו הוא שהדלתות לא היו עמידות בפני אש.

היו ר. י. ארידור: מפקח הכבאות אומר שגילו את הפגם לפני המקרה והדרישות לא בוצעו.

י. היינה:

יש לנו תיק ויש רישומים שאפשר לראות אותם. אנחנו מקבלים את התכניות, מציגים דרישות. במלון פארק בוצעו הדרישות שלנו, חוץ מאשר לגבי אותם פירים, שכאמור יש גישות שונות. אם כי אני דרשתי לאטום, יכול להיות שרצוי לא לאטום בקומות, בתנאי שהפתחים לקומות אטומים בדלתות עמידות אש, וזה לא היה במקרה שלפנינו. זאת שגיאה. ציינתי שכל המלון תוכנן בשנת 1969, ובעניין "הפירים" היתה בהחלט שגיאה.

אין ספק שאנחנו למדנו ולומדים ממקרים כאלה. יש לעשות כל הסדורים המוקדמים כדי שלא יהיו קרבנות, אבל נדמה לי אפשרות למנוע במאה אחוז. אילו היתה הצחה בשעה שאנשים היו בדיסקוטק, אינני יודע מה היה קורה. אין לנו שליטה על התנהגות של אנשים ברגעים כאלה, יש שנעשים היסטריים, יש ששוקלים את המצב באופן נבון. עובדה היא שהיו אנשים שנשארו בקומות עליונות בחדרים סגורים, ולא קרה להם שום דבר, החדרים שלהם היו נקיים ללא עשן ופיח כשעה לאחר פרוץ השריפה. זה מלמד שמבחינת חומרי הגמר ומניעת שריפות היה הבניין הזה ברמה גבוהה מהמקובל בארץ. אני מבקר בבנינים בנתניה, ואני חוזר ואומר כי מבחינה של בטיחות אש, מלון פארק היה מספר אחד בנתניה.

9.4.76

י. היינה

מתקן אזעקה עלול לגרום לפאניקה גדולה, ומספר הקרבנות עלול להיות גדול יותר. (ב.צ.קשת: בעתיד תמליץ על מתקן כזה?) לא. צריך למצוא שיטות לפינוי אנשים, אבל לא בפעמונים. אם סיגריה בוערת או מקור עשן יפעיל את האזעקה, הרי גם בלי שריפה עלולות להיות תוצאות חמורות ביותר.

לא יאה לדבר על מספר הקרבנות, עצם העובדה שקופחו חיי אדם היא מצערת ביותר. אבל אני חוזר ואומר שבתנאים אחרים, במלון אחר, התוצאות עלולות היו להיות הפוכות, חמישה ניצולים והיתר היו נלכדים. יש מקומות מסוכנים כאלה בארץ, והלוואי שלא נחזה במקרים כאלה.

א. בר-מנחם: בישיבה הראשונה ביססנו את ההערכה לשרותים על התרשמות שלנו, נדמה לי שיש חשיבות רבה להוסיף שבינתיים קיבלנו מכתבים מרחבי העולם, וגם מהשגריר שלנו באוסלו, בהם מבטאים אנשים שניצלו את הערכתם הרבה למאמצים שנעשו כדי להציל נפשות.

חה"כ גיבלבר שאל אם לא נדלק אור אדום אחרי המקרה בבר-אוריין, ואמנם נדלק אור אדום. אנחנו נפגשים עם אנשי המשטרה באופן קבוע ודנים במצב. כנראה שההערכות היו יותר מדי אופטימיות, ונערך גם סקר שאישר אותה אופטימיות שלא היתה די מבוססת.

אני רוצה לעמוד על נקודה, שבעיני יש לה חשיבות מכרעת. אנשים שמביאים אותם לדין יוצאים בעונשים קלים, אם הם בכלל נענשים. אחד החשודים שנעצרו על ידי המשטרה הועמד לדין לפני זמן לא רב ושוחרר, אף כי היו עדויות שהוא איים להצית אותו מלון. הצלחת המשטרה תלויה בעונשים שמטיל בית המשפט. לדעתי, בסוגיה זו צריך לדון במישור הממלכתי.

י. בארי: השבוע נתפסו שודדים כמעט בשעת המעשה לאחר שרק מספר שבועות קודם לכן סיימו לרצוח עונשי מאסר של 7 - 8 שנים. כלומר, לא תמיד המאסר מרתיע.

א. בר-מנחם: באותם מקרים שיש סכנה שהאיום יחבצע, צריך לטפל ביד יותר קשה. אבל זה עניין לא רק של המשטרה אלא גם של בתי הדין והתחיקה.

אני מקבל מכתבים דומים לאלה שקיבל חה"כ קשת. אנשים יושבים ללא מעשה בבתי-קפה, וידוע שהם חיים ברמת חיים די גבוהה, אחדים מהם נוסעים במכוניות מפוארות, ואין אפשרות חוקית לטפל בהם. אנחנו יודעים שבארצות חוץ אפשר לטפל באנשים כאלה באמצעות חוקי מס ההכנסה, אפשר לדרוש מהם להוכיח מה מקור פרנסתם.

היו"ר י. ארידור: גם בארץ יש חוק כזה.

א. בר-מנחם: תפקידה של העיריה הוא לטפל במחלה לא כשהיא פורצת במלוא עוזה אלא עוד לפני כן. מועצת העיריה בחרה ועדה שכבר התחילה לאסוף נתונים על המצב, חומר על נערים שגושרים מבתי הספר, נערים שאמנם רשומים בלשכת העבודה אבל לא מוכנים ללכת לשום עבודה. כשהיה בידינו מידע, תעמוד בפנינו השאלה מה לעשות. ונדמה לי ששאלה זו עומדת בכל הארץ ולא רק בנתניה. אני חושב שכל המסגרות העומדות היום לרשותנו לטיפול בנוער כזה - בתי נוער, חבורות-רחוב - אינן עונות לבעיות, הן כלליות מדי, הן קולטות קבוצות ואילו בנערים אלה יש לטפל טיפול אינדיבידואלי כדי למנוע הדרדרות לפשע. כשאני אומר דברים אלה אני יודע את כל המשמעות מבחינת כח אדם, מבחינת התקציבים, אבל אם רוצים להצלחה כלשהי, הטיפול חייב להיות אינדיבידואלי. בטיפול אינדיבידואלי אמנם יכולות להיות תוצאות חיוביות.

אי אפשר לתת טיפול מקצועי כזה רק במסגרות של הרשות המקומית, בתחום זה מוכרחים להשען על מסגרות ממלכתיות, ואני מאמין שאפשר להגיע למידה מסוימת של הצלחה.

נתניה היא עיר טובה ויש בה אוכלוסיה טובה, ולא החולי שבשוליים יקבע את דמות העיר. יש בנתניה התנדבות רבה וגם של בני נוער. אפשר לנצל את המתנדבים גם לטיפול בנוער שזקוק לטיפול. אני רוצה לאחל לעצמנו שיהיה לנו כח התמדה לפעול במשך תקופה ארוכה, כי אין זו משימה לימים או שבועות. יש צורך באורך רוח ובהתמדה רבה במלאכה הזאת, ואני מקווה שנעמוד בזה.

ח. גלבר:

אני רוצה להודות לוועדת הכנסת על ההתענינות בנתניה. אנשי נתניה יתנו מלוא כוחם כדי לעזור לפתור את הבעיות. חה כ גיבלבר שאל איך לא התעוררנו אחרי המקרה בבר-אוריין. אבל הרי בתקופה זו קרו בארץ הרבה מאד מקרים חמורים, איננו חושב שמבחינה זו נתניה היא חריג. אמנם אנחנו מצויים לדאוג לעירנו, ואנחנו עושים ועשינו זאת. היו ועדות, יש מדריכים, אנחנו עושים במיטב יכולתנו. כנראה שהמוסדות שהוקמו לטיפול בחבורות רחוב הצלחתם לא היתה מלאה. יש עכשיו ועדה שאחד מתפקידיה הוא לבדוק את דרכי הטיפול וללמוד לקחים.

חה כ קשת קיבל תלונות על יושבי-קרנות. אמנם נכון, הם ידועים. ידועים גם שהפושע שהטיל את הרימון בבר לא היה מיושבי הקפה, ידועים גם עבריינים שהם ירקנים, סוחרים, אנשים עסוקים שמשתכרים יפה, אבל מוצאים גם זמן לפעילות אחרת.

בתחום זה אנחנו זקוקים לעזרה פעילה ביותר ממתמדת מצד המשטרה. המצב הוא כזה שכאשר קורה משהו מתעורר הציבור, מתעוררת המשטרה, ולאחר חודש או חודשיים חוזרים לשיגרה, שהיא בעוכרינו.

רונתת דעה בנתניה שאילו היו למכבי-האש הצנורות הגבוהים, "שנורקל", אפשר היה לצמצם את המהומה ולהציל יותר. שאלתי את השאלה במועצת העיר, התשובה היתה שלפי דעת המומחים אין צורך בסולם כזה והוא לא יכול היה להועיל. בדמה לי שאין זו תשובה סבירה.

ב. סימן-טוב:

לא אנחנו נתנו תשובה כזאת.

ח. גלבר: שאלתי גם על מנגנון אזעקה. אני מקבל את התשובה של מר היינה שזה יכול לעורר מהומה. אבל אפשר לקבוע הוראות קבע למקרה של אזעקה. לא צריך לגרום פאניקה, אבל צריך להעמיד אנשים על חומרת המצב. במלון פארק יש גרם מדרגות לשעת חירום, אבל בהרבה בתי מלון אין מדרגות כאלה.

י. היינה:

במלון ששת-הימים, מלון חדש שנבנה בנתניה, דרשנו שיהיו דרכי גישה מצידו הבניין. באתי למקום לפני שבוע ומצאתי שחסמו בכלל את הגישה מצד אחד, בנו מחסנים שלא היו בתכנית שהוגשה. אני לא חתמתי על תכנית שינויים. במגדל הבטחון דרשנו הפרדה בין שני מסלולי יציאה. החליטו שטוב יותר להזיז את מגדל הבטחון ועשו פתחים אל ארובת חדר המדרגות, דבר הנוגד כל הגיון. אני לא ידעתי על כך, זה לא מופיע בתכנית. יש חלל בטיפול שאנחנו לא משתלטים עליו, ועל כך אני מתרעם. התוכניות מוגשות לעירייה להאישור ניתן בתנאי שיהיה אישור של מכבי האש, אבל בינתיים הבניין כבר מתרום ואנחנו באים לדברים מוגמרים וחייבים להתפשר. אילו באו אלינו בשלב הראשון של התכנית, היינו אומרים שיש להכין תכנית אחרת. דרוש תיקון יסודי במצב, כפי שאמר המפקח גידל, ויפה שעה אחת קודם.

נצ"מ ש. נוריאל:
הבריונות שהוזכרה כאן מוכרת לנו ואנחנו עוקבים אחריה. הטיפול בבריונות נמצא בעדיפות גבוהה אצלנו. בכל מקרה שהוגשה תלונה נגד אנשים אלה ונתגלה שהיתה עבירה, הם נעצרו ונפתחו נגדם תיקים.

בישיבה קודמת הושמעה בקורת על עבודת המודיעין במשטרה בנתניה. השבתי שנערכנו מבחינה מודיעינית, אספנו מידע רב שהסתייענו בו לגילוי זורק הרימון בבר-אוריין. גם במקרה זה עצרנו חשודים על פי המידע שנצבר. הצוות שמונה לחקור את המקרה נהל חקירה מקיפה ויסודית, בידי המשטרה נמצאים עכשיו שני חשודים שהמשטרה מייחסת להם את ביצוע המעשה ובית המשפט הוציא פקודת מעצר לשני החשודים. אנחנו עומדים עכשיו בעיצומה של החקירה, ונמשיך לחקור חשודים נוספים. ברשות חברי הועדה, מאחר שגילוי פרטים נוספים עלול לפגוע במהלך התקין של החקירה, אמנע מפרטים.

אני רוצה לציין כי גם בהקמת המודיעין הטוב ביותר, הפעלת מירב האמצעים המשטרתיים ואנשי המשטרה המעולים ביותר, עדיין אין ערובה שלא ישנו מקרים כאלה. אנחנו מצידנו הקדשנו תשומת לב רבה לפשיעה ונמשיך בכך. אבל אם מדובר על פרטים על החשודים, הרי לאחד אין בכלל עבר פלילי, לשני יש עבר פלילי, יש לו תיק על תקיפה שמחכה לבירור דינו, ויש לו עוד תיק או שניים שלא קשורים בבריונות.

היו"ר י. ארידור:
אם אדם אינו עובד, נוסע במכונית מפוארת ונראה כבעל אמצעים, מדוע לא תבקשו משלטונות מס הכנסה לברר מהם מקורות הכנסתו? אפשר לחקור מקורות ההכנסה, ובמקרים מסוימים אפשר לתפוס את האיש אם לא במישרין בפשע הרי בעבירות מס הכנסה, כמו שתפסו את אל-קפונה והושיבו אותו לשנים רבות בבית הסוהר. המשטרה צריכה לעמוד בקשר עם מס ההכנסה, להפנות את תשומת הלב לאותם אנשים שאין להם מקורות הכנסה גלויים לעין.

נצ"מ ש. נוריאל:
אנחנו מנסים לבדוק מה מקור הכסף, כדי לדעת אם אין לאיש קשר עם צבריינות. האם אתה חושב שמס הכנסה יכול לטפל באנשים מסוג זה או להשיג מהם אינפורמציה?

היו"ר י. ארידור:
האיש צריך למסור דין וחשבון על הכנסה ועל רכוש, משווים את הדו"חות ואם מוצאים שהדו"ח כוזב, אפשר להאשים את האיש ולהושיב אותו בבית סוהר. אני מתכוון שהמשטרה תפעל בשיתוף פעולה עם מס הכנסה בנושא זה.

א. בר-מנחם:
על אחד העצורים נאמר שהוא גר חודשים בבית מלון. איך יכול היה להרשות זאת לעצמו אם אין לו הכנסה?

נצ"מ ש. נוריאל:
זה נושא לבדיקה.

נצ"מ י. ערן:
לשני החשודים יש כיסוי, מפעל או פוכנות.

הישיבה הראשונה של הועדה לא חרמה למוראל המשטרה בנתניה. המשטרה מורכבת מבני אדם, ובני אדם זקוקים לעידוד. קיבלנו מכתבי הערכה מהשגריר בנורווגיה, מראש עיר בארצות הברית. אבל מה שפורסם בעתונות על הישיבה של ועדת הפנים -

נ. אליעד:
אתם יודעים שלא נאמרו הדברים שפורסמו.

נצ"מ י. ערן:
ב"מעריב" התבקשתי להתפטר. אני לא מתפטר. אני גאה בשוטרים שלי וגאה במתן שעשו.

היו"ר י. ארידור: אף אחד לא בא בטענות לשוטרים בנתניה. יש טענות למפקדים, למדיניות.

נצ"מ י. ערן: האיש שזרק רימון לבר-אוריין צמצא היום בבית חולים לחולי נפש, הוא לא פושע. יש אנשים רבים שמסוגלים לבצע כל פשע, ואין בטחון שלא ימצא עוד מטורף שיצא מה שיעשה. שני האנשים שעומדים עתה בחקירה משתפים פעולה עם החוקרים שלנו, לאחד מהם אין עבר של עבריינות.

לפי המדיניות במרחב ובמחוז, נתניה קיבלה עדיפות ראשונה, תיגבור פעילות מבצעית ופעילות של מודיעין וחקירה. אבל כמוכח שיש תמיד פער בין הרצוי והמצוי, והפשיעה נמצאת בקו של עליה מתמדת. הכנסנו את משמר הגבול לנתניה. עוד לפני השריפה, בנובמבר 1975 עברנו לאופנטיבה מודיעינית, ויש תוצאות טובות. אינני יודע אם זה תפקידה של משטרת ישראל לעבור על יד כל שולחן בבית קפה ולשאול כל איש מה הוא עושה, ממה הוא מתפרנס. מה עוד שאנחנו מכירים אותם בחורים, יודעים איפה הם גרים, מי הוריהם, ממה הם מתפרנסים. למשטרה דרושים כלים לפעולה, ואחד הכלים הוא החוק.

נ. אליעד: אם בכל מקרה תיתן הוראה לערער על קולת העונש, תראה שהעונשים יוחמרו.

נצ"מ י. ערן: אנחנו ממליצים, אבל זאת פונקציה של הפרקליטות ולא שלנו.

למדנו את הלקחים מהתקופה שעד השריפה במלון פארק ועכשיו נמצאים בסכום מסקנות המקרה האומלל של מלון פארק. חלק מן המסקנות כבר יישמנו, חלק עומדים ליישם, ולא כאן המקום לפרט. זה בא לביטוי בתכניות מבצעיות, כולל תוספת כח אדם ואמצעים. כל השינויים הם בשלבי תכנון וחלק הגיעו גם לביצוע.

עו"ד י. יצחקי: אני רוצה קודם כל להודיע בשם בעלי המלון, שרובם נמצאים בחו"ל ואחדים מהם בארץ, שהם החליטו לשקם את המלון בהקדם והתחילו כבר בצעדים מעשיים. זוהי התשובה הנאותה לבריונים ובריונים-בפוטנציה.

ב.צ. קשת: אתה חושב שפושעים אלה לא מעוניינים שיהיו בחי-מלון בארץ?

עו"ד י. יצחקי: אם פוגעים בך ואתה מתכופף, זה מעודד אותם. בעלי מלון פארק העזו להביא כל דבר ודבר לידיעת המשטרה.

א. גיבלבר: איש הבטחון לא הודיע למשטרה על הפנייה שהיתה לפני ההצחה.

עו"ד י. יצחקי: עורכי-הדין שבין חברי הועדה בוודאי יודעים, שאני יכול לבוא בשם לקוח ולהגיד: גרמת לי נזק, מגיע לי כסף. התשובה תהיה: תגיש תביעה.

ב.צ. קשת: ואם יבוא איש ויגיד: אם לא תשלם, אשרוף אותך?

עו"ד י. יצחקי: זאת עילה ללכת למשטרה.

א. גיבלבר: מה היה הנוק?

י. בארי: תלונת שוא.

עו"ד י. יצחקי: אני רוצה להודות לראש העיר על העידוד שנתן לבעלי המלון לשיקום המלון, חשוב שתיירי ידעו שנחניה נשארה עיר תיירות ומדינת ישראל היא עדיין ארץ תיירות.

אין ספק שיש לחשוב איך למנוע התפשטות אש ולהציל אנשים בשעת שריפה, אבל צריך לתקוף את הבעיה המרכזית, היא הבעיה של נוער השוליים, נוער שגדל בעיר עצמה, נוער שגדל במעברות שהצטרפו לעיר.

העתונות עשתה עוול לבעלי המלון, שנענו לכל הדרישות שהציגו לפניהם. יש מסמכים ומכתבים שיוכיחו כי לא הייתה דרישה שלא נענו לה. אמר מפקח כבאים שמלון פארק היה מספר אחד בנחניה, ואני לא יודע אם לא בארץ. אולי מפני שבעלי המלון היו עולים חדשים, לא הבינו עברית ועשו מה שביקשו מהם. יתכן שיש אפכולוח שונות, אבל ההענות של בעלי המלון לדרישות כבאי האש היתה בכל השלבים, גם בשלב התכנון והבנייה, וגם בשלב מאוחר יותר של הנחת שטיחים וכו'. לא היה חומר דליק במקום. אלמלא היתה אותה בערה גדולה, שתוארה כ'ברנר', לא היה קורה אסון כזה. אנשים שיטנו בחדרים, לא קרה להם כלום. נפגעו אלה שהתרוצצו, אלה שניסו לקפוץ. שמעתי שהיו מקרים שהורים עזבו את החדרים ברחו והשאירו ילדים בחדר, ולא קרה להם כלום. היו מקרים שהבעל יצא ואשתו נשארה בחדר, ולה לא קרה כלום. כל אולם הוא פרוזדור אויר, כל חדר הוא פרוזדור אויר, אם פותחים את הדלת למסדרון ואת הדלת למרפסת נוצר פרוזדור אויר. נעשה הכל למען הבטיחות. אני לא מכיר מבנה ציבורי שבו חדרי הבטחון כולם בטוחים. יש מדרגות רחבות מאד מחוץ למבנה, שאפשר להגיע אליהן מכל מפלס וקומה - דבר שלא ראיתי גם במלונות בארצות הברית.

כל הפרעה הובאה לידיעת המשטרה, אף כי מדי פעם היו איומים. לא פעם אמרו לי בעלי המלון שאינם יודעים אם לא יתנקמו בהם אישית בגלל הפניות למשטרה, אבל ההחלטה שלהם היתה להמשיך להודיע הכל למשטרה, וכך גם נהגו.

נ. אליעד: יש לך רשימה של מקרים?

עו"ד י. יצחקי: המשטרה יודעת.

המלון נפתח בשנת 1973, מועדון הלילה נפתח ב-1974. המועדון היה פתוח בעיקר בימים ששי ושבת, לא דיסקוטק אלא הופעות של אמנים, תכניות טובות לתיירים. משתדלים לא להכניס אנשים כשאינן מקומות ישיבה. הייתי נוכח בנשף סילבסטר, אני זוכר שהמועדון היה מלא, אנשים ביקשו להכנס בעמידה ולא נתנו להם להכנס. לקראת סוף הערב הופיעו מספר בריונים, לא נתנו להם להכנס. לאחר שנכלסו נכנסו אפשרי הלהילה התחיל אפלה תקוטט אתם להאחיל הרשיב כאותס חנומיד לקרוא למשטרה - וכך עשו. באו שוטרים והוציאו את האנשים שהתפרצו, אחר כך הוגשה תלונה רשמית. המשטרה באה לכל קריאה. לא יהיה זה הוגן לתקוף את המשטרה.

לפי ידיעתי האישית, לא היה נסיון לבקש כסף עבור פרוטקשן. אם אדם אומר: אם לא תיתן לי כסף, אשרוף אותך, - זו עילה לתלונה. אבל אם אדם אומר שגרמתי לו נזק, אני אומר: תגיש תביעה משפטית. אילו בעל המלון היה פונה מיד למשטרה, יתכן שהיה נכנס לקונפליקט עם הבריון, ואילו במשטרה היו אומרים לו שאין זו עבירה לדרוש פיצוי על נזק.

היו"ר י. ארידור: פורסם בעתון שאחד החשודים אמר "אני אשרוף אותך".

ל. בואזיס:

היה דבר כזה. ערב אחד בא מישהו ורצה להכנס למועדון בלי לשלם. נתתי הוראה לאיש הבטחון לא להתערב, לא לתחמכות, אני רצייתי לטפל בעניין. אמרתי לאיש: או שאתה משלם בעד כרטיססחאו שאתה יוצא. הוא אמר: בסדר, אני יוצא. לפני שיצא אמר שהוא רוצה לדבר עם גבי, הוא איש הבטחון של המלון, ואמר לגבי שישרוף אותו חי ועוד הרבה דברים אחרים. הוגשה תלונה למשטרה. אני הייתי עד. היה משפט. עצרו אותו לתמישה שבועות (נצ"מ י. ערן: היה ערער). כשיצא מבית הסוהר אמר לי שהוא יצא זכאי, אבל נגדם לו נזק. הוא רצה שוב לדבר עם גבי. אני לא יודע מה אמר לגבי. אחר כך בא למלון יחד עם אחיו. לא רצייתי שאנשים יראו אותו בלובי של המלון, הכנסתי אותו למשרד. היינו במשרד גבי, השותף שלי ואני, והאיש ואחיו. הוא אמר לי: תראה מר בואזיס, שילמתי לעורך דין 20 אלף לירות, יש לי מפעל והפועלים עזבו את העבודה, הפסדתי עוד 10 אלפים לירות, בסך הכל הנזק 30 אלף לירות.

נצ"מ י. ערן:

האיש הוא דוד בר-אור. התלונה התקבלה במשטרה. הבחור נעצר ל-15 יום. תוך 15 ימי המעצר הושלם התיק והוא הובא לבית המשפט. בית המשפט פסק לו מאסר 10 חודשים על תנאי וקנס של אלף לירות. הוא שוחרר והלך שוב למלון. הוגש ערעור.

ב. סימן-טוב:

השבחים שניתנו לכבאים אינם משכיחים מאתנו את הצורך בתיקונים ושיפורים. אנחנו עוברים בבתי המלון ובודקים את המצב, משפרים. במכונות כיבוי ראשונה יוצאים אצלנו שני אנשים, ואחר כך מתחילים לגייס גל שני. הכלל הוא שצריכים לצאת ארבעה אנשים בצוות ראשון. אין לנו די כח אדם. ביום השריפה במלון פארק יצאה כל התחנה - 4 אנשים. דרוש לנו גם "ציוד נוסף". נתניה היא עיר תיירות, יש בנייה לגובה. אילו היה לנו "שנורקל" יכולנו לגמור את העבודה יותר מהר. יתכן שבתקרית אחרת ידרש כלי כזה. אנחנו מבקשים עזרתה של ועדת הפנים גם בנושא כח אדם וגם בנושא ציוד. הפיקוח על הבנייה הוא לא בידינו.

פ. גידל:

יש לי אחריות מקצועית ארצית לנושא מניעת שריפות. אני לא מומחה במלונאות, ומר יצחק אינו מומחה בסדורי בטיחות. אני חוזר ואומר שבבית המלון לא היו דלתות עם סגירה עצמית, כדי ששריפה שפורצת במרתף לא תתפשט עד הקומה העליונה.

ב. צ. קשת:

דרשתם זאת?

פ. גידל:

כן. דרשנו דלתות עם סגירה עצמית ולא היו. אין לי טענה אל בתי המלון, הנהגת העיר לא צריכה לאשר דבר כזה. הפורום הנכבד הזה יכול להשפיע ולגרום לכך שלא יתנו לבנות מקום בלי אישור של מכבי האש. אם כתוב בתקנות שצריכה להיות הפרדה בין חדר מדרגות ובין אולמי אורחים, ולא חשוב אם איש הכבאות דרש זאת, מהנדס העיר חייב לדעת את התקנות שקשורות בבנייה ולעמוד על ביצוען.

א. גיבלבר:

מר גידל אמר לנו דברים שהם בבחינת אזהרה. בונים בתי מלון וחושבים שאף פעם לא תפרוץ שריפה, מזלזלים באזהרות של הממונים על מניעת שריפות. מן המקרה שהיה בנתניה צריך ללמוד לקח לבנייה גם בנתניה, גם בתל אביב וגם במקומות אחרים. אני מתרשם שמכבי האש עשו כל מה שיכלו אחרי פרוץ השריפה, לא יכלו לעשות יותר מזה בכח האדם שהיה ברשותם, אבל האש התפשטה מהר מפני שהיה משב רוח שעבר במלון כולו ועלה למעלה, הבידוד לא היה מספיק. צריך לבדוק את חומרי הבידוד.

במקום שבו יש פער חברתי גדול, מקרי השוד רבים יותר. בבית שאן או בכרמיאל, במקומות שהרכב האוכלוסייה הוא פחות או יותר אחיד והפער אינו גדול, יש פחות מקרי שוד, אם כי חיים שם אותם יהודים. המצב הוא שונה בנתניה ובתל אביב. בנתניה יש רחובות מפוארים, של מקומות בילוי מפוארים, ויש שכונות חשוכות ומלוכלכות כמו שכונת סלע ראשי העיר צריכים לפעול בשכונות כאלה גם באמצעים שלהם, נוסף לאמצעים של המדינה, ולגייס התנדבות לפעולה זאת, כי אם לא ישימו לב לנועה השוליים ולחברת-השוליים, לא יחיו בשקט בעיר. אנשים חיים בדרגת התפתחות ובדרגה כלכלית נמוכה, נוצרת קנאה והיא מוליכה את יתר התופעות. צריך לעשות עבודה חברתית במדינה כולה וגם בנתניה.

דוברי המשטרה אומרים שאין אצלנו פשע מאורגן, פה יש מטורף, שם קורה מקרה. אני אומר שאם אין פשע מאורגן, הרי יש חיקוי של פשע מאורגן, שאולי הוא גרוע אפילו מפשע מאורגן כי הוא עוד יותר מופקר. האיש שזרק רימון בבר-אוריין אולי הוא גם מטורף, אבל הוא גם פושע ויש לו חברים שעזרו לו בפשע זה. גם בהצתה במלון פרק השתתפו לא רק שני אנשים, יש מי שידע על כך ויש מי שחיפה. גם צורת ההצתה דלה במלון, שהייתה לא במקום אחד אלא במקומות רבים, היא חיקוי למה שעושים במקומות אחרים. לומדים מהר את התורה הזאת ופועלים בלי נקיפות מצפון.

המחלה מתפשטת, הפשיעה עולה. כשעומדים בפני תופעה כזאת אי אפשר להגיד שפה היה מקרה שלא יחזור, וכשהוא חוזר - זה מקרה שני ולא יחזור שלישי. אם בנתניה קרו שני מקרים חמורים כאלה, צריך להקדיש לענין מחשבה ולטפל בבעיות תקופה של 3 - 5 שנים, אולי אז אפשר יהיה קצת לשכוח מה שהיה. עד אז צריך לעמוד על המשמר.

אני מתייחס בכל הכבוד לבעלי המלון, אבל כאן היה מקרה מובהק שצריך היה להודיע עליו למשטרה. התשובה של עורך הדין היא תשובה של עורך דין ולא תשובה לעצם הענין. אדם שנדון למאסר על תנאי חוזר למקום ומבקש פיצויים, יש סכנה באדם כזה והמשטרה צריכה לדעת. אינני אומר שהמשטרה היתה אוסרת אותו, אבל היא צריכה היתה לדעת.

ב.צ.קשת: אני מסכים לדברים שאמר המפקח הארצי על הכבאות ואציע לוועדה גם להתייחס לדברים אלה, אבל כעת אנחנו מדברים על מה שהיה במלון פארק, ועל המלון הזה שמענו הודעות סותרות. אינני מוכן להשלים עם מצב כזה, אני רוצה לקבל הודעה מוסמכת אחת אם במלון זה בוצעו הוראות שניתנו על ידי מכבי האש, כפי שאמר לנו פעם ופעמיים סגן מפקד הכבאים בנתניה, או שמלון פארק התעלם מן ההוראות. יכול להיות שחוץ מההוראות שקיבל ממכבי האש במקום צריך היה מנהל המלון ללמוד גם את כל הספרים שהביא לכך מרגידל. יכול להיות. אבל אני רוצה לדעת את מי לימדו את כל חוקי הכבאות בארץ. ואם לא כן, מי יותר מוסמך לתת הוראות מנציג מכבי האש במקום? הוא נתן להם הוראות והם ביצעו. אני מבקש את מפקד מכבי האש בנתניה לבדוק את הענין עם הממונה על הכבאות במשרד הפנים, ואשמח לקבל על כך הודעה.

אי אפשר לדרוש משני קציני משטרה שמופקדים על גיזרה מסוימת להשיב על שאלות לגבי מדיניות המשטרה. הבה נזמין לכאן את מפקד המשטרה ואת שר המשטרה ונגיד להם שאנחנו חושבים שהמדיניות של המשטרה צריכה להיות אחרת. שני הקצינים שיושבים כאן הם לא הכתובת לבקורת על מדיניות המשטרה. הם כתובת לשאלות אם משטרת נתניה עשתה כל מה שצריכה היתה לעשות.

בישיבה קודמת שאלתי מה מצב כח האדם במשטרת נתניה. התשובה היתה: הייתי מברך אילו היו מגדילים את כח האדם. אני יודע שחטר כח אדם בכל מקום ובכל ענין שבו המשטרה מטפלת. אנחנו לא יכולים מצד אחד להגיד במסקנות ועדת הפנים שיש להגביר את כח האדם במשטרה,

ומצד שני, כאשר דנים במקרה מסוים להתעלם מהמחסור בכח אדם. רבותי, זה מה שאנחנו נותנים למשטרה, והשאלה היא אם בכח זה הם ממלאים את תפקידם או לא. אני לא יכול לדרוש ממפקד מרחב השרון שישלח לעבודה מסוימת 50 אנשים בשעה שיש לו רק 20 אנשים.

יושב ראש הוועדה חה"כ ארידור העלה מחשבה מענינת על שיתוף פעולה בין המשטרה ומס הכנסה, אבל זה באמת ענין של מדיניות ארצית. אני מציע שנבוא בדברים עם משרד המשפטים ומשרד המשטרה ונבדוק דרך זאת, שאולי יש בה פתרון מסוים. אבל לצערי, הפושעים ורבי-הפושעים הם גם בעלי עסקים משגשגים. יש להם כיסוי יפה, אחד בעל סטקיה, שניה בעל דוכן, שלישי שותף במפעל אריגים. אני חושש לנוערים הצעירים שמסתכלים על אותו בריון כעל אליל, כי הוא נוסע במכונית מפוארת, יושב בבית קפה, שולח ילד לקנות לו סיגריות ואומר לו לשמור לעצמו את העודף.

אם אנשי מלון פארק התלוננו בשמונה מתוך עשרה מקרים של איומים, אני מסיר את הכובע בפניהם. כמה מאתנו עוברים ברחוב, רואים משהו והולכים הלאה, כדי לא להסתכן? היתה אוירה מסוימת בארץ, נדמה לי שמתחיל שינוי, אנשים פחדו להתלונן. אל נהיה גיבורים על חשבון הזולת.

המשטרה אינה יכולה להיות ערוכה לכל דבר ולכל מקרה כפי שאנחנו רוצים. אם בירושלים יש לממה אחת מאתיים הודעות על חפצים חשודים, איפה השוטרים שיטפלו בדיסקוטקים וכו'? אנחנו צריכים להיות מעשיים גם בבקורת שלנו.

אנחנו מחמאים למכבי האש, שבכוחות דלים הצליחו להשתלט על השריפה. אני חושב שיש לציין זאת גם לזכות הבנייה של המלון, כי אילו הבנייה היתה כמו שתאר המפקח את הבנייה בשרתון בתל אביב, היה האסון גדול יותר.

רבותי הקצינים, האם אתם זקוקים לעזרת ועדת הפנים שתתריע על כך שכח האדם במרחב השרון, בשים לב לפשיעה ולהתרופפות באיבור, כח האדם אינו מספיק. משמר הגבול הוא מצוין, אבל זו עזרה זמנית, אין זה פתרון לזמן ארוך. אנחנו עלולים לרוקן את הגבולות, מוציאים את משמר הגבול מהשטחים המשוחררים כדי להגדיל את כח המשטרה.

מר גלבר ציין שאחרי כל מקרה יש התעוררות, ואחרי כן יש התרופפות וחזרה לשיגרה. האם אי אפשר להגביר את המעקב ואת הפעולה?

כולנו ערים לבעיה של עונשים שאינם מספיקים, אבל בזה יש לטפל במישור אחר.

נ. אליעד: כאשר קראתי ב"מעריב" כותרת כאילו אני אמרתי שמשטרת נתניה צריכה להתפטר, פניתי מיד ליושב ראש הוועדה והתייעצתי איתו אם אין מקום לכתוב הכחשה, משום שדברים כאלה לא נאמרו על ידי. פניתי לשר המשטרה, לא למשטרת נתניה, ואמרתי לו שאני מציע לו להתפטר אם בתקציבים ובאמצעים שמעמידים לרשות המשטרה אין אפשרות לפעול כראוי, כי אם יהיו אסונות - יתנפלו על המשטרה. הצעתי לו להקדים רפואה למכה ולדרוש מממשלת ישראל לתת למשטרה את הדרוש לה. לא היה מקום לפרש דברי כאילו אמרתי שמשטרת נתניה צריכה להתפטר.

יש לי ויכוח מקצועי עם ידידי מהמשטרה. אני תוען שהמטרה של מודיעין היא לא לעזור לכם למצוא מטורף שזרק רימון, אלא לסכל מעשי פשע, למנוע עבירות.

9.4.76

נ. אליעד

יש לי ויכוח משפטי עם חה"כ בארי. אדם שחושב בחום לב שמגיעים לו פיצויים על נזק, לא ילך בעצמו למנהל המלון, הוא ילך לעורך דין, או יכתוב מכתב. (י. בארי: ואם בא בעצמו, זו עבירה?) אם האיש שבא לתבוע פיצויים הוא האיש שהתלוננתי עליו במשטרה, תלונה מוצדקת, המשטרה הביאה אותו לבית המשפט והוא הורשע, ואחרי כל זה הוא בא לדרוש כסף, לא יכול להיות לכך פירוש אחר מאשר איום וחוקר משטרה לא יהסס לראות בזה עבירה של איום סחיטה בטענות שוא. כשיש מקרה כזה צריך לראות אותו ביתר חומרה. אני מעדיף שנטעה בהחמרה ולא בהקלה כלפי איש כזה, לאחר שכבר הורשע על כך שנכנס בכח למלון.

אני מצטרף לדברים שאמר חה"כ קשת. אמצעי התקשורת אינם מתיימרים לדייק במסירת דברי בקורת. צריך להבדיל בין דברי בקורת על הבנייה בארץ, התקנות, מהנדס העיר, ועדת בניין ערים, ובין טענות אל המלון הזה שעליו אנחנו מדברים. אי אפשר לזרוק מלים כלפי בעלי המלון ולהגיד דבר די סנסציוני, שהם לא דאגו לבטיחות מלאה במלון, כאשר בעלי המלון אומרים שהם עשו כל מה שהתבקשו. שמענו שזה היה מבנה לדוגמה. סגן מפקד מכבי האש בנתניה אמר שהוא אנשים כדי להראות להם דוגמה. המפקח הארצי דיבר בהכללות, ומר יקראו בעלי המלון בעתוננים שהם לא עשו כל מה שצריך היה לעשות. בכך פוגעים לא רק ברגשותיהם אלא גם בשמם הטוב. צריך לדייק בכתובת כשאומרים דברים כאלה, ואני מציע לנהוג זהירות בכתובות. אני מבקש מהעתונאים לתקן עוול שנגרם באמצעי התקשורת למשטרה ולבעלי המלון.

שיחוף פעולה של מס הכנסה עם המשטרה הוא ענין מסובך מאד ויעורר תגובות ציבוריות קשות. הנושא הוא חשוב, צריך לחשוב על דרך חקתית שתאפשר למשטרה לפנות ישירות לאנשים ולהזמין אותם לחקירה.

י. בארי: שאלה לנציגי שרותי הכבאות בנתניה: האם היה מחסור בכח אדם בעת השריפה הזאת? ואם כן, האם ביקשתם עזרה מרשויות כיבוי אחרות?

את הבעיה התמורה והכאובה של נוער שוליים לא נפתור בישיבה אחת של ועדת הפנים, אבל התעוררו מספר נקודות שמן הדין להתייחס אליהן. אחת מהן היא שאלת קיומו של פשע מאורגן. בענין זה אני שותף לדעת המשטרה. השאלה הסמנטית היא חשובה. בכנסת ובעתונות משתמשים בביטוי פשע מאורגן, ואין משמעות הביטוי הזה כמשמעותו בעולם הפשע והמשטרה. פשע מאורגן כמקובל בארצות הברית פרושו שלעולם הפשע יש נציגים במשטרה ובבית המשפט, ולא פשע שמבוצע על ידי קבוצה להבדיל מיחיד. לכן כשאומרים המשטרה והיועץ המשפטי לממשלה שעד כה אין פשע מאורגן במדינת ישראל, הם צודקים. אבל אין זאת אומרת שכל פשע מבוצע רק על ידי יחיד, יש פשעים שנעשים על ידי קבוצות.

קיימת עילה לתביעת פיצויים, תביעת נזיקין בשל תלונה למשטרה. (ב.צ. קשת: גם אם האיש הורשע?) אם האיש הורשע, תביעתו תידחה בבית המשפט, אבל עילה לפיצויים בשל תלונה למשטרה קיימת.

היור י. ארידור: אני רוצה שלא יוצר רושם שהדבר הזה מדויק מבחינה משפטית. לפני מספר חודשים פסק בית המשפט העליון בנושא זה. היתה תביעה אזרחית על תלונה שאדם הגיש למשטרה והוכחה לא נכונה. בית המשפט העליון דחה את התביעה בנימוק שהתלונה היתה בתום לב. בית המשפט העליון קבע שתלונה למשטרה, בין שהיא נכונה ובין שהיא לא נכונה, בין שנבדקה קודם על ידי המתלונן ובין שלא נבדקה, אם הוגשה בתום לב, אינה עילה לתביעת נזיקים ובוודאי לא לתביעה פלילית.

י. בארי: זה מחזק את הדברים שאמרו עו"ד יצחקי, קציני המשטרה, ומה שאני אומר. אם בתום לב מוגשת תלונה, היא לא עילה לנזיקין. אם היא מוגשת לא בתום לב, כך יפסקו פיצויים, משמע קיימת עילה לתביעה ובית המשפט צריך לבדוק אם התלונה הוגשה בתום לב, וכבר היו דברים מעולם.

אני שותף לדעת היושב ראש, אינני רואה סכנה בכך שהמשטרה תפנה שימת לב הרשויות הממונות על מס ההכנסה לבדוק מקורות ההכנסה של פלוני או אלמוני.

מר בר-מנחם הציג לשקול החמרת עונשים. גם אני מצדד בזה, אבל אל תחלה בכך תקוות יותר מדי גדולות. באנגליה, בתקופה שבה תלו כייסים בככר העיר, בעת טקס התלייה היו מכייסים את קהל הצופים בטקס.

אנשי המשטרה חייבים לשים לבם למאזן המימנות, זו נקודת שבירה אצל אזרחים וחושבים. אזרח צריך להיות משוכנע שאם הוא מגיש תלונה והוא צפוי לאיומים וסכנה, הרי שלכם יותר כח להתמודד נגד סחטנים ונגד העולם התחתון מאשר לעולם התחתון לבצע את איומיו. אם אזרח יהיה משוכנע שמאזן-המימנות נוטה לטובת העולם התחתון, יש יותר סיכויים שהעולם התחתון יממש איומיו מאשר שהם תמנעו מימוש זה, הרי ישלמו ויכנעו.

שום מדינה דמוקרטית מודרנית לא הצליחה לדכא את הפשע. הפשע גואה בכל המדינות במערב וגם ברוסיה. שתי הסיבות החשובות ביותר אינן בשליטת המשטרה: א. ההתפתחות הטכנולוגית היא הרבה יותר מהולה מן ההתפתחות הסוציולוגית ונפער פער גדול; ב. כאשר העושר החומרי הוא הקריטריון למעמדו של הפרט בחברה, נפרצה הדרך לפשע גואה. המלחמה בשתי תופעות אלה היא מעל ומעבר לכוחות ולסמכויות של המשטרה.

י. היינה: אני רוצה לחזור ולומר שמלון פארק היה בדרגה הגבוהה ביותר בסטנדרט המצוי בארץ. אין זאת אומרת שכיום, לאחר מעשה, לא נמצאו פגמים ואין לנו בקורת עצמית. בזמן הקמת המלון לפני 6 או 7 שנים הדברים נראו לנו אחרת, היום אנחנו חכמים יותר.

ב.צ. קשת: השאלה היא אם מלאו את ההוראות שניתנו להן באותה עת.

י. היינה: אמרתי שהם מילאו את ההוראות. היו דברים שעליהם הגענו לפשרה, בידיעתי. וגם זאת כבר אמרתי.

לגבי העתיד יש לבדוק את המעורבות שלנו באישורים בשלב התכנון. לדעתי, בעניין זה דרושה רויזיה. לא יחכן שנשב בוועדה מקומית לתכנון ובנייה רק בדעה מייעצת. צריך להגיע לכך שכאשר אנחנו נוותנים הוראות לקבלן או לאדריכל, או לבעל מלון או מבנה אחר, ההוראות שלנו יהיו תנאי לקבל רשיון בנייה ויחייבו את רשויות הפיקוח.

חה"כ בארי שאל אם יש מחסור בכח אדם. באו למקום ארבעה כבאים. בשריפה כזאת בחל אביב יוצאים מיד 4 צוותים, 16-18 איש, לעומת זאת אצלנו יצאו ארבעה. השריפה היא אותה שריפה אם היא בנתניה או בחל אביב. אינני רוצה לומר שבתל אביב יש די כח אדם, אבל אנחנו חסרים כח אדם באופן משווע, וזו בעיית הבעיות עוד לפני בעיית הציוד. חסר גם ציוד, גם שנורקל, אבל דרושים אנשים שיפעילו את הציוד.

9.4.76

י. היינה

הייתי בין הראשונים שהגיעו למקום. הזעקנו עזרה משרותים שכנים וגם מחל אביב שהיא עשירה יותר באמצעים. (י. בארי: באו בלי דיחוי?) באו בפרקי זמן שונים. באה עזרה מחדרה. התארגנות בתל אביב ויציאה עם כלי כבד לנתניה, בחנאים הטובים ביותר נמשכת 40 - 45 דקות.

א. בר-מנחם: יש להדגיש שהיו דלתות בין קומה לקומה, אבל לא סגירה עצמית.

נצ"מ י. ערן: נשאלנו אם מרחב השרון זקוק לעזרת ועדת הפנים. לאחר הפשע בדיסקוטק לפני כשנה, משטרת נתניה קיבלה חיגבור גם בכח אדם וגם באמצעים, היתה גם פעילות סיוע של כוחות אחרים בזמנים שונים, כולל משמר הגבול. אינני רואים במקרה הקונקרטי הזה אפיסודה חד פעמית. ניתחנו את המקרים שהיו והגשנו הצעות לחוספת כח אדם ואמצעים וגם שינוי מבנה התחנה מבחינה אופרטיבית. הנושא נמצא בדיון במפקדת המחוז ואחר כך במטה הארצי, והוא מכוסה מבחינה תקציבית. אני יודע שהתכניות אושרו וקיבלנו אישור להשתמש בכר בחלק מהחוספת. אמנת אחרי שקורה מקרה מסוג זה יש רעש גדול, אבל הפעילות של המשטרה נמשכת גם לאחר מכן. אין הפוגות בפעילות משטרתית ולא יכולה להיות שיגרה, כי המציאות מחייבת שינויים.

אני שמח שהדיון הזה היה חיובי מאד, ואני יוצא מעודד משיבה זאת של ועדת הפנים. ברשותכם, אני רוצה להביא לידיעת הפיקודים שלי שהיתה הפעם ישיבה עניינית, ואני שמח על כך.

היו ר. י. ארידור: אני רוצה להביע דעתי ואתחיל בעניין הכבאות. נתקלנו בסתירה בין ההנחיות של משרד הפנים ושל נציגי הכבאים במקומות השונים. אי אפשר שסתירה כזאת תמשך. אני מבקש שנציג משרד הפנים יעביר אלי רשימה של כל המקרים שנבנים מבנים שלא לפי דרישות הכבאות, התיקון הנדרש, התשובה שהתקבלה מהרשות המקומית. אני אביא מקרים אלה לידיעת שר הפנים ואתבע מהרשות המקומית הנוגעת בדבר שלא ינחן רשיון למבנה כל זמן שלא יעשו את הדרוש לפי דעת שרותי הכבאות במשרד הפנים. אני מבקש להעביר אלי ללא דיחוי רשימה כזאת, ובאופן שוטף כל מקרה שאחם נתקלים בסרוב למלא דרישות שלכם.

אני צריך להתייחס להערה של ניצב-משנה ערן. אני לא מציע שהמשטרה תחלק ציונים לוועדה, אני חושב שהועדה צריכה לחלק ציונים למשטרה. שקי הישיבות היו בהחלט ענייניות. יכול להיות ששיבה אחת מצאה חן בעיני נצ"מ ערן ושניה פחות, אבל שתי הישיבות נועדו לברור דברים, ואני חושב שחברי הועדה יכלו ללמוד בישיבות אלה גם על מה שהם במלון פארק בנתניה וגם על כמה דברים שקשורים בנושא וחורגים מהתחום של נתניה, אבל בוודאי שלא היה כאן שום דבר בלתי ענייני.

אני רוצה להדגיש שחברי הועדה מלאי הערכה לעבודה של השוטרים בנתניה. אף אחד לא תבע משוטר להתפטר, ולא צריך זה להציג את הדברים כאילו השוטרים נפגעו על ידי ועדת הפנים. אין לכך שום יסוד. מה שיש כאן זו טענה של מספר חברים בוועדה, ואני שותף לטענה זו על מדיניות המשטרה או כשלונות המשטרה בנושא מסוים, אבל אין זו בקורת על שוטר המקוף בנתניה. אני חושב שהחופעה חורגת מגבולות נתניה.

עבירה על חוקי מס הכנסה היא עבירה פלילית. כשיש פריצה לבנק, משטרת נתניה לא צריכה אישור מהמפקח על הבנקים כדי להכנס לחקירה, ואני חושב שכאשר יש חשד לעבירה על מס הכנסה משטרת נתניה לא צריכה אישור מנציבות מס הכנסה לחקירה, ואולי בדרך זו אפשר יהיה גם למנוע פשע ולהעניש פושעים שאי אפשר להגיע אליהם בדרך אחרת. צריך לתת על הדעת על אפשרות זו ולדון בכך עם שר המשטרה והמפכ"ל.

התרשמתי שרשת המודיעין אינה פועלת כראוי. המטרה של מודיעין היא לא לתפוס את הפושעים לאחר מעשה, אלא כפי שאמר כבר חה"כ אליעד, לדעת מראש מהי ההתארגנות שלהם. אם שרותי הבטחון יכולים לשחול מודיעים אפילו בקרב ארגוני החבלה, בוודאי אפשר לעשות זאת בעולם הפשע, וביחוד כשיוודעים פחות או יותר מי הם האנשים. יש לשפר את רשת המודיעין.

אינני מקבל את הטענה שהכל תלוי אך ורק בתלונות שמוגשות למשטרה. בראשית הישיבה קראתי מכתבו של אזרח המספר שהזעיקו את המשטרה וזו לא באה. אבל גם כשיש תלונה, ויש פסקי דין קלים, אפשר לערער. נכון שזה לא תלוי בכס, אבל אני לא התרשמתי שהיועץ המשפטי לממשלה ידו קלה על הפשע, התרשמתי שהוא מתייחס לעניין ברצינות רבה. צריך לדאוג להגשת ערעור, להביא את הדברים לידיעת הגורמים המוסמכים במשרד המשפטים ולהתעניין מהן תוצאות הערעור. אם לא מתעניינים ולא יודעים, לא יודעים אם יש צורך בערעור נוסף. צריך להגיע לבית המשפט העליון כדי שהוא יאמר דעתו, והיא חשובה לכל בתי המשפט בארץ. בית המשפט העליון מחמיר מאד בזמן האחרון בעניינים מסוג זה.

חה"כ בארי דיבר על מהימנות של המשטרה לעומת מהימנות של פושעים. אם אין חגובה נאותה, הפושע עושה ללעג את המשטרה, הוא מעז לשוב ולבוא למלון ולדרוש פיצויים.

יש לי רושם שמנסים להסיט את הויכוח על הפשע המאורגן לויכוח סמנטי. לא דנים אם יש פשע מאורגן בישראל, אלא אם יש בישראל פשע מאורגן כמו בארצות הברית. הויכוח הזה אינו מעניין אותי, מה שמעניין אותי הוא אם יש פשע מאורגן בישראל ולא אם שופטים או צמרת השלטון מעורבים בזה, כי ברור שהם לא מעורבים. יש בישראל פשע מאורגן, אולם ההתארגנות היא לא ארצית אלא מקומית, אבל בלי ארגון לא יכלו לפעול. פחיטה של דמי חסות קשורה בהתארגנות. מי שבא להוריד מחומרת התופעה של הפשע המאורגן בישראל כאילו מרפה ידיים של הנלחמים בפשע. אם באים לוועדת הפנים ואומרים שאין פשע מאורגן בנתניה, או במקום אחר, יש כאן מטורף ושם עברייך, מפחיתים מחומרת הבעיות. אני לא יכול לתאר לעצמי שפונים לאולמות שעשועים למיניהם ללא חלוקת עבודה.

נצ"מ ש.נוריאל: לא אמרתי שאין קבוצות מאורגנות בנתניה. דובר על פרוטקשן.

היו"ר י.ארידור: אם יש קבוצות מאורגנות, אני מציע לקרוא לתופעה פשע מאורגן. כך צריך להסביר לחוקרים, וצריך להלחם בפשע המאורגן באמצעים הרבה יותר חריפים מאשר נלחמים בעבריינים בודדים. אולי נוחה למשטרה המלחמה הסמנטית הזאת, אולי נוח להגיד שאצלנו לא כמו בארצות הברית, אבל המלחמה הסמנטית הזאת חותרת תחת האמצעים שמקדישים למלחמה בפשע ותחת הסיכויים להוסיף למשטרה כח אדם. אילו אמרה המשטרה שיש פשע מאורגן, אפילו לא בקנה מידה ארצי אלא מקומי, זה היה עוזר לחברי ועדת הפנים בדרישתם להוסיף כח אדם למשטרה.

אני אומר את הדברים בנוכחות אנשי המשטרה מנתניה, אומר אותם גם בדיונים עם דרג בכיר ביותר של המשטרה. לפעמים טוב להגיע למסקנות כלליות בעקבות דיון במקרה מסוים ובחינת מקיפה של מקרה זה.

בסיום הדיון אני רוצה להודות לאורחים שלנו. אני מקווה שנתראה בהזדמנויות יותר משמחות. הישיבה נעולה.